

Ukázka výukové aktivity s částečně odlišným vzdělávacím obsahem souvisejícím se zohledněním individuálních schopností žáků s LMP a dosahováním odlišné úrovně očekávaných výstupů.

Autor: Mgr. D. Šidláková, Mgr. S. Šedá

Vzdělávací obor	Člověk a jeho svět
Tematický okruh	Rozmanitost přírody
Očekávaný výstup z RVP ZV (2. období)	ČJS-5-4-05 zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat
Minimální doporučená úroveň pro úpravy očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření	ČJS-5-4-05p popisuje vliv činnosti lidí na přírodu a jmenuje některé činnosti, které přírodnímu prostředí pomáhají a které ho poškozují

Aktivita je určena pro 2. období 1. stupně základní školy a je zaměřena na hodnocení pozitivního i negativního vlivu činnosti lidí na životní prostředí. V souvislosti se zvolenou výukovou formou (skupinová práce) jsou současně rozvíjeny také vybrané klíčové kompetence žáků, zejména kompetence k řešení problémů, kompetence komunikativní a kompetence sociální a personální. Je proto žádoucí věnovat pozornost nejen hodnocení konkrétních výstupů práce žáků, ale reflektovat také procesy, jakými skupiny k těmto výstupům dospěly.

Vzdělávací cíle:

Žáci

- rozliší aktivity člověka, které jsou životnímu prostředí prospěšné, od aktivit, které ho poškozují;
- popíše, čím konkrétně vybrané aktivity životnímu prostředí prospívají, nebo škodí (žáci s přiznanými podpůrnými opatřeními);
- zdůvodní, proč považují tyto aktivity s ohledem na životní prostředí za prospěšné, či naopak škodlivé (žáci bez podpůrných opatření);
- promyslí a naplánují způsob řešení úkolu;
- účinně spolupracují ve skupině;
- formulují své myšlenky a názory tak, aby byly ostatním srozumitelné;
- zhodnotí účinnost zvoleného přístupu.

Realizace aktivity:

I. Vytvoření skupin, rozdělení rolí

Forma: Samostatná práce, skupinová práce

Časová dotace: 17 minut

Pomůcky: sady 8 samostatných fotografií zobrazujících pozitivní i negativní vliv lidských činností na životní prostředí, písemné zadání úkolu

Každý žák obdrží jednu náhodně vybranou fotografii. Úkolem žáků je vytvořit skupiny po čtyřech tak, aby každý z členů skupiny měl fotografii s odlišným obsahem (žádná fotografie se nesmí opakovat). Po vytvoření skupin předá učitel každé skupině písemné zadání úkolu:

Prvním úkolem vaší skupiny je doplnit neúplnou sadu vašich fotografií. Úplná sada obsahuje 8 fotografií zobrazujících 8 odlišných situací. 4 fotografie již máte, potřebujete tedy získat chybějící 4. Každý člen skupiny si může přijít vybrat jen jednu fotografii. Pro fotografie si musíte chodit postupně (až se vrátí jeden, může vyrazit další).

- 1. Stanovte si pořadí, ve kterém si budete pro fotografie chodit tak, abyste byli jako skupina co nejefektivnější.*
- 2. Vyberte jednoho z vás pro roli „poradce“. Toho může skupina využít jen jednou a vyslat ho na pomoc svému členovi, který to potřebuje (není si výběrem jistý).*
- 3. Svůj plán zrealizujte (úkol splňte).*

Na splnění úkolu (včetně stanovení pořadí a výběru poradce) máte 7 minut.

Po uplynutí stanovené doby učitel provede se žáky krátkou reflexi týkající se výsledků práce skupiny i proběhlých procesů.

Příklady otázek:

Stanovili jste pořadí na základě společné diskuze, nebo jste respektovali návrh někoho z vás?

Podařilo se skupině získat celou sadu fotografií? Pokud ano, jak jste toho dosáhli? Pokud ne, v čem byla chyba?

Využili jste svého poradce? Koho jste si pro tuto roli vybrali a proč?

Stihli jste úkol splnit ve stanoveném čase? Hlídal za vaši skupinu někdo časový limit?

Metodická poznámka: V této fázi pracují žáci s LMP společně s ostatními žáky. Skupiny by při volbě pořadí a v návrhu postupu měly samy zohlednit silné stránky a případná omezení svých členů (žáky s LMP tedy např. nechat dobře si prohlédnout neúplnou sadu čtyř fotografií, vyslat je jako první, využít pro ně pomoc poradce). Během závěrečné reflexe může učitel připomenout důležitost zohlednění individuálních schopností jednotlivých členů skupiny při volbě týmové strategie.

II. Týmová práce

Forma: práce ve dvojicích

Časová dotace: 18 minut

Pomůcky: sada 8 samostatných fotografií zobrazujících pozitivní i negativní vliv lidských činností na životní prostředí

Učitel zadá žákům následující úkol:

Rozdělte se na dva týmy po dvou žácích – „experty“ a „mluvčí“. Úkolem expertů je rozdělit získanou sadu fotografií na dvě sady podle toho, zda se jedná o činnosti lidí, které jsou životnímu prostředí prospěšné, nebo ho naopak poškozují. Mluvčí mají za úkol vybrat z nově vytvořené sady prospěšných činností dvě fotografie a připravit si ústně ke každé vybrané fotografii zdůvodnění, čím konkrétně tato činnost životnímu prostředí prospívá.

Na splnění úkolu (včetně stanovení pořadí a výběru poradce) máte 8 minut.

Po uplynutí časového limitu vyzve učitel mluvčí jednotlivých skupin, aby představili ostatním vybrané fotografie a přednesli svá zdůvodnění.

Metodická poznámka: Před zahájením práce je třeba doplnit skupinám, kterým se v předcházející aktivitě nepodařilo získat celou sadu, chybějící fotografie. Během práce v týmech má učitel příležitost sledovat dění v jednotlivých skupinách a poskytovat individuální podporu těm žákům, kteří jeho pomoc potřebují, kladením doplňujících otázek, uváděním znázorněných činností lidí do kontextu s žákům již známými skutečnostmi, odkazem na již osvojené znalosti a dovednosti apod.

III. Individuální úkol

Forma: samostatná práce

Časová dotace: 10 minut

Pomůcky: sada fotografií zobrazujících negativní vliv lidských činností na životní prostředí z předchozí aktivity, případně prázdné proužky bílého či barevného papíru (popisky) - dvě pro každého žáka

Učitel požádá žáky, aby si ze sady fotografií, zobrazujících negativní vliv lidských činností na životní prostředí, vybral každý z nich jednu fotografii a pokusil se během 10 minut připravit si písemně odpověď na následující otázky:

1. Čím konkrétně tato činnost životnímu prostředí škodí? Proč?
2. Uveď další dvě činnosti lidí, které mají na životní prostředí negativní vliv (škodí mu).

Metodická poznámka: Odpovědi mohou žáci vypracovat na samostatné proužky papíru, které je pak možné spolu s fotografiemi, zobrazujícími negativní vliv činnosti lidí na životní prostředí, umístit na nástěnku ve třídě. Žáci tak budou mít přístup i k výsledkům práce svých spolužáků. Na základě posouzení individuálních schopností může učitel pro žáky s přiznanými podpůrnými opatřeními zadání úkolu různě modifikovat, např. vypustit zdůvodnění u 1. otázky, uvést jen jeden příklad u otázky číslo 2, zvýšit žákovi časovou dotaci na splnění úkolu nebo mu umožnit dokončení úkolu v rámci domácí přípravy.

IV. Závěrečná zpětná vazba

Forma: reflexe v kruhu

Časová dotace: 5 minut

Pomůcky: žádné

V závěru hodiny učitel požádá žáky, aby každý jednou větou shrnul to, co se mu na práci jeho skupiny nejvíce líbilo.

Metodická poznámka: Je vhodné doplnit reflexi žáků také zpětnou vazbou učitele. Ta by se měla vztahovat primárně ke třídě jako celku či k práci skupin. V závěrečném hodnocení je však rovněž možné upozornit na významné a ocenění hodné úspěchy jednotlivců (např. podpora a pomoc spolužákům).